

's-Gravenhage, 13 december 1962

no. GS 13062/Geheim

AAN
Zijne Excellentie Mr. J.M.A.H. Luns,
Minister van Buitenlandse Zaken,
Plein 23,
's-Gravenhage.

Hierbij doe ik U een afschrift toekomen van een heden mij door de heer J.J.P. 't Hart, gewezen voorlichtingsambtenaar bij de Afdeling Bevolkingsvoorlichting, verstrekte aantekening van zijn ervaringen in de maand oktober te Hollandia.

Onder verwijzing naar de inhoud van dit schrijven volsta ik met de opmerking, dat het in algemene lijnen geheel overeenstemt met langs andere weg ontvangen berichten.

De Heer 't Hart deelde mij voorts mede, dat men hem van Papoeazijde (Dick Sarwom e.a.) had verzoekt in Nederland het uiterste te doen om de Heer Kaisiepo te overreden naar Nieuw-Guinea terug te keren, daar men ginds zijn ervaring en leiding node miste.

Over de afwezigheid van de Heer Jouwe zou men in Papoeakring in Hollandia niet treuren.

Desgevraagd heb ik de Heer 't Hart verzekerd, dat dezerzijds geen enkel bezwaar bestond de Heer Kaisiepo te bewegen naar zijn land terug te keren, integendeel.

De Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken,

J.M.

Binnelandse
ruimte
niet
schrijven

Enige aantekeningen bij de binnenkomst van de Indonesiërs te Hollandia.

Speciale opdracht van legerautoriteiten.

Met het eerste vliegtuig, een Hercules van de USAF, dat Indonesisch burgerpersoneel in Hollandia afleverde, arriveerde eveneens de heer GONTHA, Rudy Gontha, van het Indonesische ministerie van Buitenlandse Zaken.

Ik bevond mij met het Hoofd van Bevolkingsvoorlichting, de heer Sarwom, op het vliegveld Sentani. De ontmoeting met Gontha, die een oude bekende van mij is, was allerhartelijkst.

Wij hebben het in eerste instantie bij deze ontmoeting gelaten. Eerst een dag of tien later, één dag voor zijn terugkeer naar Djakarta, vond een ontmoeting plaats te mijnen huize in aanwezigheid van de ACAP Hollandia, de heer A.Sayers, met wie ik samenwoonde.

Het gesprek vond in een openhartige sfeer plaats als tussen goede oude bekenden en duurde tot ver in de nacht.

De heer Gontha deelde mede dat twee Indonesische stromingen in Hollandia tegenwoordig waren. Om aan te duiden noemde hij de exponenten Soekarno, Soebandrio, Soedjarwo en Nasution, Jani, Achmad Wiranatakoesoema en Gontha. Gontha had zijn opdracht van Jani persoonlijk ontvangen en diende deze uit te voeren in samenwerking met generaal Achmad Wiranatakoesoema. Dit zeer tot ongenoegen van Soedjarwo, die het niet kon billijken dat een ambtenaar van Buitenlandse Zaken werd toegevoegd aan de generaal van de inlichtingendienst in plaats van zijn bevindingen te melden aan Soedjarwo.

De opdracht hield in het samenstellen van een rapport met betrekking tot het geheel van zaken zoals zij werden aangetroffen en de houding van de Nederlanders bij overdracht aan UNTEA, beide aspecten in het bijzonder in het licht van mogelijke obstructie of sabotage van Nederlandse kant.

Zoals de heer Gontha mededeelde, wil de "groep Nasoetion" (om het zo maar aan te duiden) bereiken dat op korte termijn betrekkingen met Nederland worden hersteld, in het bijzonder teneinde op die wijze een werkzaam entree te krijgen in West Europa. "De andere pogingen zijn tot nu toe eigenlijk allemaal erg tegengevallen", aldus Gontha. Men begrijpt in die kringen dat aan een herstel van betrekkingen besprekingen omtrent economische en financiële zaken vooraf dienen te gaan. Men hoopt echter dat Nederland daarbij de uiterste soepelheid zal betrachten en niet staat op "genoegdoening" of "voorrechten". Deze groep ziet in deze betrekkingen een reële mogelijkheid om een gezondere economische ontwikkeling te bewerkstelligen in Indonesië, zo mogelijk na niet al te lange tijd met hulp van Nederlandse "know how". Aan de andere kant is daar de "groep Soekarno", die een duidelijke "overwinning" wenst. De exponenten van deze groep tonen een duidelijk wantrouwen ten aanzien van "de goede bedoelingen" van Nederland. Ter illustratie vertelde heer Gontha dat zelfs het feit dat bij aankomst te Biak wel de koffers van Europeanen uit een ander vliegtuig door Papoea's werden versjouwd, terwijl niemand een hand uit stak naar de bagage van de Indonesiërs werd uitgelegd als: "Zie je wel, de Nederlanders hebben deze mensen opgestookt om ons te negeren". "Tegen deze mensen valt niet te praten!" was de overtuiging van de heer Gontha, "en we hebben dan ook geen gemakkelijke job met dit rapport"

Naar

"Naar onze bevindingen is er geen sprake van tegenwerking, integendeel en ons rapport luidt dan ook onverdeeld gunstig".

De heer Gontha voegde hier echter aan toe, dat de heer Soedjarwo het niet zo gunstig inzag. In het bijzonder de hoge inpassing van Papoea-ambtenaren werd gezien als een tijdbom en een bewijs van onoprechtheid.

De heer Gontha deelde ook nog mede dat met grote voortvarendheid zou worden getracht om overdracht aan Indonesië op een eerder tijdstip te bewerkstelligen door de Papoea's er toe te brengen deze te eisen. De "groep Nasoetion" was niet op forceren gesteld, aldus de heer Gontha en in het rapport was dan ook geadviseerd en uiteengezet dat de mede werking van de Papoea's ongetwijfeld zou kunnen worden verkregen door bewijzen te leveren van de ernst om met kracht aan de ontwikkeling van land en volk te werken; in eerste instantie door grote uitbreiding te geven aan onderwijsfaciliteiten in het bijzonder door het openen van vele middelbare scholen en een universiteit te Hollandia.

De heer Soedjarwo zou een exponent zijn van de groep, die aan forceren de voorkeur geeft, mede door in persoonlijke ontmoetingen de vele tekortkomingen van Nederland te benadrukken en de grote toekomst in het vooruitzicht te stellen.

Intrige tegen Birmese resident van Hollandia.

Bij een aantal commissarissen van Politie dat door de Indonesische regering ter beschikking van UNTEA werd gesteld bevonden zich vier bekenden (voormalige ondergeschikten en een jachtvriend) van de ACAP-Hollandia, de commissaris A.Sayers. De prettige sfeer die dadelijk hierdoor kon worden geschapen werd door een der andere leden van de groep aangegrepen om de commissaris Sayers het voorstel te doen zijn medewerking te verlenen om de Birmese Resident van Hollandia "te wippen" voor 1 december en te adviseren voor hem in de plaats alvast een Indonesische resident te benoemen.

De bedoeling hiervan zou zijn de mogelijkheid te scheppen gedurende de maand december "volksdemonstraties" te organiseren, waarbij "het volk" overdracht aan Indonesië van het bestuur zou eisen.

Commissaris Sayers heeft deze medewerking geweigerd en gewaarschuwd voor overhaaste daden omdat hierdoor de rust en de orde in hoge mate zouden worden verstoord

Voorlichting.

Als voorlichtingsman is aan de heer Soedjarwo toegevoegd de heer Djuwir Djamal.

Bovendien zijn aan de UNTEA een groot aantal voorlichtingsambtenaren ter beschikking gesteld, welke bij de diverse voorlichtingsdiensten zijn te werk gesteld, o.a. Bevolkingsvoorlichting -Hollandia 2 man en bij elke residentie 2. Merkwaardig is echter dat deze mensen, behalve dat ze werkzaam zijn bij UNTEA en voor wat betreft de Bevolkingsvoorlichting werken onder leiding van de heer Sarwom, bovendien hun instructies ontvangen van de heer Soemarmo, Cuncelor aan de Indonesische ambassade te Tokio, die tijdelijk in Hollandia is gedetacheerd. Het contact met Nederlanders, o.a. met mijzelf, was uiterst prettig;

evenzo

evenzo met de Papoea-collega's.

De Indonesische voorlichters hebben een schat aan films en brochures beschikbaar, opgeslagen bij de Indonesische vertegenwoordiging, welke de opbouw en de welvaart in Indonesië duidelijk demonstreren.

Onmiddellijk na hun tewerkstelling op Bevolkingsvoorlichting vroegen de Indonesische ambtenaren de vrijheid om op tournee te gaan naar de kampongs. Het hoofd Bevolkingsvoorlichting achtte dit nog niet opportuun. Hij vond voor dit standpunt steun bij de heer Ali Khalil, Hoofd Voorlichting UNTEA, die bepaalde dat indien te zijner tijd voorlichtingstournees zouden worden gemaakt, de Indonesiers steeds door Papoea-voorlichters diende te worden vergezeld.

De voorlichting diende te handelen over het werk van UNTEA en UNO, in het bijzonder de overeenkomst die tussen Indonesië en Nederland met betrekking tot West Nieuw-Guinea was gesloten.

Rijswijk.Z.H., 13 december 1962.

J.J.F. Hart